

2024m. kovo 22 d.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Kopija:

Lošimų priežiūros tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

Originalas siunčiamas paštu nebus

DĖL FINANSŲ MINISTERIJOS SIŪLOMŲ AZARTINIŲ LOŠIMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMŲ

Atsakingo lošimų verslo asociacija (toliau – Asociacija), vienijanti penkias azartinius lošimus Lietuvoje organizuojančias bendroves, šiuo raštu teikia Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai savo pastabas ir pasiūlymus dėl parengto Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 (toliau – ALĮ) 1, 2, 7³, 10, 10¹, 16, 20³, 20⁴, 21, 22, 23, 26, 28, 29¹, 29² straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 11 ir 10⁴ straipsniais ir 20⁶ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – Projektas).

1. Dėl siūlymo koreguoti ALĮ tikslą ir įtvirtinti azartinių lošimų kontrolės politikos principus

Projektu siūloma pakeisti ALĮ 1 straipsnį ir papildyti ALĮ nauju 1¹ straipsniu. Asociacijos nuomone, šios Projekto formuluotės turėtų būti peržiūrimos ir koreguojamos.

Bet kurio įstatymo tikslas yra reglamentuoti teisinius santykius, kuriems toks įstatymas yra skirtas. Todėl ALĮ 1 straipsnyje visiškai pakanka numatyti, kad šio įstatymo tikslas yra nustatyti azartinių lošimų ir žaidimų žaidimo automatais organizavimo sąlygas ir tvarką Lietuvos Respublikoje.

Asociacijos vertinimu, Lietuvoje teisėtai organizuojami azartiniai lošimai, kuriuose asmenys dauguma asmenys dalyvauja atsakingai pramogos ir laisvalaikio tikslais, tad jokios žalos tokiems asmenims, jų artimiesiems, visuomenei ir valstybei lošimų paslaugos nedaro. Žalą asmenims, visuomenei ir valstybei daro patologiniai ir probleminiai lošėjai, taip pat lošimai, kuriais naudojamosi neteisėtais tikslais (pinigų plovimo, sukčiavimo ir pan.), ir nelegalūs lošimai. Todėl lošimų patrauklumo ir prieinamumo mažinimo principai neturėtų būti numatyti ALĮ, kadangi tai suponuoja, jog legalių lošimų paslaugų siekiantys asmenys netiesiogiai skatinami naudotis nelegaliais lošimais, kurie Lietuvoje ir taip yra gausiai prieinami VPN ir kitų analogiškų įrankių pagalba. Tuo tarpu Lietuvoje legaliai veikiančių bendrovių ūkinės veiklos laisvė yra ribojama, nesant tam jokio faktinio ir teisinio pagrindo.

Vietoje Projekte siūlomų numatyti lošimų patrauklumo ir prieinamumo mažinimo principų siūlome įtvirtinti atsakingų lošimų principą ir nelegalių lošimų užkardymo principą. Atsakingų lošimų principas reikštų, kad valstybės institucijos ir lošimų organizatoriai turi vykdyti probleminių lošimų prevenciją ir prisidėti prie probleminių lošimų problemos sprendimo. Šis principas visiškai atitiktų Projekte siūlomų ALĮ pakeitimų dėl atsakingų lošimų organizavimo tikslus. Nelegalių lošimų užkardymo principas reikštų, jog valstybės institucijos kartu su lošimų organizatoriais imasi teisinių priemonių, kad Lietuvoje lošimai nebūtų organizuojami nelegaliai ir, kad lošimais nebūtų naudojamosi

neteisėtais tikslais. Šis principas nustatytų aiškia kryptį tiek priežiūros institucijoms, tiek lošimų organizatoriams kovojant su neteisėtais lošimais ir su nelegalių lošimų problema, dėl kurios didžiulės žalos patiria valstybė, visuomenė ir atskiri asmenys, nes tokia veikla yra neprižiūrima, nuo jos Lietuvoje nemokami jokie mokesčiai, o tokiuose lošimuose dalyvaujantys asmenys yra niekaip neapsaugoti nuo galimų piktnaudžiavimų.

2. Dėl siūlymo suteikti LPT teisę dalyvauti formuojant valstybės politiką azartinių lošimų srityje

Projektu siūloma pakeisti ALĮ 26 straipsnio 1 dalį, numatant, kad Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – LPT arba Priežiūros tarnyba) dalyvautų formuojant valstybės politiką azartinių lošimų ir žaidimų žaidimo automatais veiklos organizavimo ir kontrolės srityje.

Asociacija visiškai pritaria siūlymui numatyti, kad Priežiūros tarnyba vykdytų kontrolės funkciją. Tačiau primintina, kad LPT yra viešojo administravimo institucija, vykdanči priežiūros funkcijas. Asociacijos požiūriu, jokios priežiūros institucijos Lietuvoje negali pačios formuoti valstybės politikos jų pačių prižiūrimose srityse. Tai akivaizdžiai prieštarautų konstituciniam valdžių atskyrimo principui. Formuoti politiką konkrečioje srityje Lietuvoje turi teisę tik rinkimuose išrinkti valdžios atstovai (Seimas ir savivaldybių tarybos) ir Finansų ministerija. Tuo tarpu priežiūros institucijos (įskaitant LPT) kaip viešojo administravimo subjektai turi teisę tik kontroliuoti politikos įgyvendinimą ir vykdyti su tuo susijusias funkcijas. Atsižvelgiant į tai, mūsų įsitikinimu, Projektas šia apimtimi turėtų būti koreguojamas, nepriskiriant LPT dalyvavimo formuojant valstybės politiką funkcijos.

3. Dėl siūlymų griežtinti atsakomybę už ALĮ pažeidimus

Projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad Projektu siūloma griežtinti už įstatymo pažeidimus bendrovėms taikomas poveikio priemones, kurios būtų veiksmingos ir lošimų organizatorius atgrasytų nuo pažeidimų darymo. Projekto rengėjai tai grindžia tuo, kad neva „*bendrovėms skiriamos baudos lošimų organizatorių neatgraso nuo pažeidimų darymo dėl nustatytų baudų lubų*“, „*kai kurios bendrovės yra linkusios daryti pasikartojančius pažeidimus*“, „*daugelis sprendimų dėl baudų skyrimo šiuo metu yra ginčijami teisme, todėl, kol teismas nėra priėmęs galutinio sprendimo, Priežiūros tarnyba negali taikyti ALĮ nuostatų, kuriose nustatytos didesnės galimos skirti baudos už pakartotinai per vienus metus padarytus ALĮ pažeidimus*“.

Asociacijos įsitikinimu, siūlymai griežtinti atsakomybę bendrovėms yra akivaizdžiai neteisėti, nelogiški ir neproporcingi, ką grindžiame šiais argumentais.

Pirma, šiuo metu ALĮ nustatyti baudų dydžiai objektyviai yra dideli. Jie jau dabar gerokai viršija ekonomines sankcijas ūkio subjektams, kurias numato teisės aktai, reglamentuojantys griežtai reguliuojamas sritis – alkoholį ir tabaką. Minimos sritys neginčytinai kelia gerokai didesnę pavojų visuomenei nei azartiniai lošimai. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis, per 2023 metus 200 asmenų diagnozuotas patologinis potraukis lošti pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos F63.0 kodą. Tuo tarpu Higienos instituto duomenimis, 2022 m. šalyje nustatyta daugiau nei 19 000 psichikos ir elgesio sutrikimų dėl alkoholio vartojimo, o nuo atsitiktinio apsinuodijimo alkoholiu mirė 158 asmenys.

Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme didžiausia ekonominė sankcija ūkio subjektams yra 28 960 Eur už padarytą pakartotinį pažeidimą. Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme didžiausia ekonominė sankcija ūkio subjektams yra 17 372 Eur už padarytą pakartotinį pažeidimą. Tuo tarpu ALĮ numatyta didžiausia sankcija už pakartotinį pažeidimą yra net 50 000 Eur.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos teisės pažeidimui, turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius

tikslus, neturi asmens varžyti akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti. Teisingumo ir teisinės valstybės konstituciniai principai reiškia ir tai, „kad tarp siekiamo tikslo ir priemonių šiam tikslui pasiekti, tarp teisės pažeidimų ir už šiuos pažeidimus nustatytų nuobaudų turi būti teisinga pusiausvyra (proporcija). Šie principai neleidžia nustatyti už teisės pažeidimus tokių nuobaudų, kurios būtų akivaizdžiai neproporcingos teisės pažeidimui bei siekiamam tikslui“ (Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d. nutarimas).

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, darytina išvada, kad Projekte siekiami nustatyti baudų dydžiai (nuo 4 iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų panaikinant atsakomybės ribas) akivaizdžiai neatitinka konstitucinio proporcingumo principo.

Antra, Projekto aiškinamojo rašto teiginiai, kad „*bendrovėms skiriamos baudos lošimų organizatorių neatgraso nuo pažeidimų darymo dėl nustatytų baudų lubų*“, „*kai kurios bendrovės yra linkusios daryti pasikartojančius pažeidimus*“ neatitinka realybės. Asociacijos žiniomis, LPT nėra nustačiusi nei vieno pažeidimo, kurį lošimų organizatorius būtų padaręs veikdamas tyčia. LPT, mūsų žiniomis, taip pat nėra skyrusi baudų už pakartotinius pažeidimus. Tai rodo, kad lošimų organizatoriai sąmoningai nesiekia pažeisti teisės aktų reikalavimų ir nėra linkę daryti pasikartojančius pažeidimus.

Trečia, vien faktas, kad daugumą LPT sprendimų dėl sankcijų skyrimo lošimų organizatoriai ginčija teismuose, rodo, jog lošimų organizatoriams šios priemonės daro didelę neigiamą įtaką, todėl jie naudojami konstitucine teise ginti savo teises teismuose. Didelis bylų kiekis parodo ir tai, kad ALĮ nuostatos yra netinkamai suformuluotos, nes daugumoje teismuose nagrinėjamų bylų yra nagrinėjami klausimai dėl neaiškių ALĮ nuostatų skirtingo aiškinimo. Tai taip pat atskleidžia ir akivaizdžius LPT darbo trūkumus, kadangi priežiūros institucija nesiima pakankamai priemonių užkirsti kelią teisiniams konfliktams, sankcijas taiko nepakankamai įsigilindama į situacijas, neišklausydama lošimų organizatorių ir neskirdama pakankamo dėmesio rinkoje kylančių problemų sprendimui (įskaitant problemas dėl neaiškiai suformuluotų teisės aktų reikalavimų, pinigų plovimo prevencijos reguliavimo spragų, nesąžiningai lošimais besinaudojančių asmenų ir kt.).

Asociacijos žiniomis, absoliučią daugumą bylų, kuriose ginčijami LPT sprendimai dėl sankcijų bendrovėms taikymo, sudaro bylos dėl 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojusių ALĮ 10 str. 19 d. nuostatų, numatančių skatinimo dalyvauti azartiniuose lošimuose draudimą. Pabrėžtina, kad didelė dalis šių bylų jau yra arba dar bus sustabdytos Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui nusprendus kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ESTT), siekiant išsiaiškinti, ar Lietuva, prieš priimdama minėtus draudimus, neturėjo jų notifikuoti Europos Komisijai. Jeigu ESTT nustatys, kad Lietuva šį reikalavimą pažeidė, visos LPT skirtos sankcijos ūkio subjektams bus pripažintomis nepagrįstomis ir panaikintos. Ši situacija gerai pailiustruoja aukščiau nurodytas problemas – akivaizdžius reglamentavo trūkumus ir LPT iniciatyvos prevenciškai spręsti teisinius konfliktus nebuvimą.

Vadovaujantis nurodytu, manome, kad nėra jokio pagrindo didinti ALĮ nustatytas baudas lošimų organizatoriams. Toks didinimas akivaizdžiai būtų neteisėtas, nepagrįstas, neproporcingas ir neatlaikantis kritikos.

Asociacija palaiko Projekto rengėjų iniciatyvą praplėsti konkrečių atsakomybę lengvinančių aplinkybių sąrašą. Tačiau nematome pagrindo sutikti su iniciatyva iš ALĮ išbraukti nuostatą, numatančią, kad „*Priežiūros tarnyba, taikydama poveikio priemones, gali ir kitas šioje dalyje nenurodytas aplinkybes pripažinti atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis*“. Pažymėtina, kad daugelis įstatymų, nustatančių teisinę atsakomybę, nenumato galutinio atsakomybę lengvinančių aplinkybių sąrašo. Pavyzdžiui: Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad skirianti baudą institucija gali pripažinti atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis ir kitas šioje dalyje nenurodytas aplinkybes; Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 35 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teismas ar administracinio nusižengimo byla ne teismo tvarka nagrinėjanti institucija (pareigūnas) gali ir kitas šio straipsnio 1 dalyje nenurodytas aplinkybes pripažinti atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis; Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 140 straipsnio 3 dalies 5 punkte nustatyta, kad asmens atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra laikoma ir tai, kai pažeidimas padarytas kitomis svarbiomis

aplinkybėmis, kurias mokesčių administratorius pripažįsta lengvinančiomis aplinkybėmis. Tokios nuostatos įstatymuose įtrauktos todėl, kad kiekvienas atvejis yra unikalus ir skiriant sankcijas atsakomybė turi būti individualizuota (pavyzdžiui, žr. Konstitucinio Teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutarimą). Todėl tais atvejais, kai egzistuoja tam tikros reikšmingos aplinkybės, dėl kurių baudos dydį yra protinga mažinti, įstatyme (ALĮ) turi būti numatyta galimybė tokias aplinkybes laikyti atsakomybę lengvinančiomis. Pavyzdžiui, tokios aplinkybės gali būti nevienoda teismų praktika aktualių klausimų, netiksliai suformuluotų teisės aktų nuostatų taikymas ir kt. Dėl to, kad teisiniai santykiai yra sudėtingi, neįmanoma pateikti galutinio visų tokių aplinkybių sąrašo, todėl tikslinga ALĮ palikti dabartinę formuluotę, leidžiančią individualizuoti teisinę atsakomybę.

Asociacija negali pritarti Projekto rengėjų iniciatyvai ALĮ numatyti tokias atsakomybę sunkinančias aplinkybes kaip „pažeidimas yra trunkamojo pobūdžio“ ir „bendrovė per pastaruosius 5 metus yra padariusi teisės aktų, reglamentuojančių lošimų veiklą, pažeidimą ir jai taikyta nors viena poveikio priemonė.“

Trunkamasis pažeidimas savaime nėra niekaip pavojingesnis už kitus pažeidimus. Trunkamieji pažeidimai dažnai gali būti padaromi dėl neatsargumo. Todėl nėra jokio pagrindo trunkamojo pobūdžio pažeidimo padarymą laikyti sunkinančia aplinkybe. Asociacijos žiniomis, jokiame kitame teisės akte (įskaitant Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą) trunkamieji pažeidimai nelaikomi sunkinančia aplinkybe, kadangi akivaizdu, jog tai būtų neteisėta.

Kalbant apie kitą Projekto rengėjų siūlomą sunkinančią aplinkybę („bendrovė per pastaruosius 5 metus yra padariusi teisės aktų, reglamentuojančių lošimų veiklą, pažeidimą ir jai taikyta nors viena poveikio priemonė“), pažymėtina, kad tokios aplinkybės įtvirtinimas automatiškai reikštų konstitucinio *non bis in idem* principo pažeidimą. Šis principas draudžia dvigubą baudimą už tą patį nusikaltimą. Tuo tarpu įtvirtinus tokią sunkinančią aplinkybę ALĮ, bendrovės būtų du kartus baudžiamos už nusižengimus, kuriuos padarė prieš 5 metus. Be to, Asociacijos žiniomis, jokiame kitame teisės akte (įskaitant Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą), tokia ar panaši sunkinanti aplinkybė nėra numatyta, kadangi akivaizdu, jo tai būtų neteisėta.

4. Dėl siūlymo nustatyti naują sąvoką „Nuotolinių lošimų platforma“ ir kitų su tuo susijusių ALĮ pakeitimų

4.1. Projekto rengėjai siūlo papildyti ALĮ 2 straipsnį nauja sąvoka:

„31. Nuotolinių lošimų platforma (toliau – platforma) – nuotoliniams lošimams organizuoti skirta programinė įranga, kuri užtikrina centralizuotą visų lošimų organizatoriaus lošėjų, dalyvaujančių nuotoliniame lošime, tapatybės nustatymą ir registravimą, lošėjų veiksmų lošiant, taip pat atliktų statymų ir laimėjimų išmokėjimų apskaitą, lošimų organizatoriaus veiksmų, įgyvendinant atsakingo lošimo užtikrinimo kontrolės sistemos reikalavimus, registravimą.“

Taip pat dėl šios naujos sąvokos Projekte keičiami ir kiti ALĮ straipsniai: 16 straipsnio pavadinimas bei 4, 5, 5¹ ir 7 dalys, 20⁴ straipsnis, 21 straipsnio 4¹ dalies 4 punktą, 22 straipsnio 1 dalies 4 punktą, 23 straipsnio 8 dalies 3 punktą.

Aptariamų pakeitimų esmė yra pakeisti dabar galiojantį lošimo įrenginių sertifikavimo procesą į naujai įvedamos sąvokos „nuotolinių lošimų platforma“ sertifikavimą. Savo siūlymą Projekto rengėjai aiškinamajame rašte argumentuoja tuo, kad lošimus organizuojančioms bendrovėms reikia nustatyti „pareigą įdiegti nuotolinių lošimų platformą, kuri užtikrintų centralizuotą visų lošėjų, dalyvaujančių nuotoliniame lošime, tapatybės nustatymą ir registravimą, lošėjų veiksmų lošiant, taip pat atliktų statymų ir laimėjimų išmokėjimų apskaitą. Taip pat į bendrovių valdomas nuotolinių lošimų platformas integruoti nuotolinių lošimų apskaitos sistemą ir komunikacijos su lošėju, įskaitant komunikaciją atsakingo lošimo užtikrinimo klausimais, veiksmų registravimą. Siekiant užtikrinti bendrovių valdomų nuotolinių lošimų apskaitos sistemų duomenų tikslumą ir patikimumą, užkirsti kelią galimiems tiek lošimų organizatorių, tiek ir lošėjų manipuliavimui ar netinkamam duomenų interpretavimui atvejais nustatomi šių sistemų techniniai bei sertifikavimo reikalavimai, o **Priežiūros tarnybai numatoma galimybė bet kuriuo metu prisijungti prie platformos ir joje saugomų duomenų,**

atliekant jai priskirtas probleminio lošimo prevencijos funkcijas stebėti, kaip lošimus organizuojančios bendrovės laikosi joms priskirtų atsakingo lošimo užtikrinimo pareigų, taip pat vertinant pinigų plovimo prevencijos reikalavimų laikymąsi.“.

Asociacija nepitaria šiam pasiūlymui dėl žemiau išdėstytų argumentų bei mano, kad nuo 2017 metų galiojantis ALĮ įstatyme apibrėžtas procesas yra tinkamas ir pakankamas, o šis naujas pasiūlymas yra perteklinė administracinė našta (kelsianti didelius laiko, pastangų ir finansų kaštus siekiant atitikti formaliems reikalavimams) lošimus organizuojančioms bendrovėms:

- Projektu siūloma apibrėžti naują **nuotolinių lošimų platformos** sąvoką, tačiau nenustatant jokių konkrečių reikalavimų platformai ir atsakomybę suteikti tai padaryti LPT poįstatyminiais teisės aktais, o tai nustato didelį teisinį neapibrėžtumą. Tokių plačių įgaliojimų suteikimas Priežiūros tarnyba ne tik suteikia galimybę piktnaudžiauti suteikiamomis teisėmis ir savo galia nemotyvuotai bei neapibrėžtu laiko periodu keisti reikalavimus platformai, Asociacija pabrėžia, kad kiekvienas net minimalus programinis keitimas sukelia ne tik didelius finansinius kaštus bendrovėms, bet ir nemažą laiko periodą įgyvendinimui. Taip pat tokios teisės suteikimas Priežiūros tarnybai sudaro galimybę atsirasti korupcijai, prekiaujant galimybe keisti reikalavimus platformai arba jų nekeisti.
- Nuotoliniai lošimai Lietuvoje organizuojami jau 8 (aštuonerius) metus. Šią lošimų rūšį organizuoja 10 (dešimt) bendrovių. Visos lošimus organizuojančios bendrovės privalo laikytis ALĮ nuostatų. Pagal ALĮ 20¹ straipsnio 2 dalies 2 punktą „*Lošimų organizatorius, organizuojantis nuotolinius lošimus, privalo techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis užtikrinti, kad: būtų nustatoma nuotoliniuose lošimuose dalyvaujančių asmenų tapatybė ir jie būtų registruojami*“. Visos bendrovės nuo nuotolinių lošimų pradžios nustatinėja savo klientų tapatybę prieš sudarant nuotolinių lošimų sutartis ir juos registruoja. Taip pat pagal ALĮ 20¹ straipsnio 2 dalies 3 punktą azartinių lošimų bendrovės privalo užtikrinti skaidrią lošėjų įmokamų statymo sumų ir lošėjams išmokamų laimėjimų apskaitą – o tai reiškia, kad bendrovės nuo nuotolinių lošimų organizavimo pradžios atlieka įstatyme numatyta pareigą tinkamą statymų ir laimėjimų išmokėjimų apskaitą. Papildomai pažymima, kad ALĮ 16 straipsnio 5 dalyje jau yra numatyta ir lošimus organizuojančių bendrovių vykdyti privaloma pareiga „*užtikrinti galimybę Priežiūros tarnybai prisijungti prie nuotolinio lošimo įrangos*“. Įstatymas puikiai pateikia, kad Priežiūros tarnybai visuomet buvo suteikiama galimybė prisijungti prie nuotolinių lošimo įrenginių bei programinės įrangos, kuria apdorojama ryšio priemonėmis pateikta informacija ir saugoma informacija (lošėjų tapatybės nustatymo duomenys, jų lošimų ir finansinių transakcijų istorija bei kt.). Projekto rengėjai nepateikia jokių duomenų ir / ar motyvuotų argumentų apie tai, kad LPT ir / ar kitai valstybės institucijai iškiltų problemų gaunant reikiamus priežiūros funkcijoms atlikti duomenis arba šie duomenys būtų nepatikimi. Priešingai, LPT ne vienerius metus sėkmingai atlieka lošimus organizuojančių bendrovių planinius ir neplaninius (pradedamus pagal lošėjų skundus) patikrinimus, kurių metu gauna ir patikrina visą jiems reikalingą informaciją ir nei karto neišreiškė jokių pretenzijų dėl to, kad duomenys būtų neišsaugoti, falsifikuojami ar neprieinami.
- Šiuo metu galiojantis ALĮ nustato lošimų organizatorių pareigą sertifikuoti nuotolinio lošimo įrenginį – lošimams ryšio priemonėmis skirtą įrenginį, kuriame įdiegta speciali lošimams skirta programinė įranga. Asociacija pabrėžia, kad bendrovės veiklą vykdo vadovaudamosios teisės aktų reikalavimais, sąžiningai, nemanipuliuojant rezultatais iš paties organizatoriaus ar lošėjų pusės, visos bendrovės turi sertifikuotas programas, yra užtikrinami visi lošimo įrenginiams keliami reikalavimai.
- Asociacija pažymi, kad toks platformos sertifikavimo reikalavimas netaikomas nei vienai, Asociacijos nuomone kur kas svarbesnei, kritinėms šalyje naudojamoms informacinėms infrastruktūroms – valstybės tvarkomiems registrams (tame tarpe pačios LPT tvarkomam apsiribojusių galimybę lošti asmenų registrai), bankų ir kitų finansų rinkų dalyvių tvarkomoms elektroninių paslaugų sistemoms ir t.t.

- Projekto rengėjų papildomai prie lošimo įrenginio turinio pridėtą „platformos“ turinį, t.y. klientų tapatybės nustatymą, finansinių operacijų duomenų ir kt. reglamentuoja kiti įstatymai ir jie nustato reikalavimus procesui bei informacijos saugojimui. Lietuvos Respublikos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas nustato lošimus organizuojančių bendrovių klientų tapatybės nustatymo procesą bei su tuo susijusių duomenų saugojimą. Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos įstatymas nustato apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų tvarkymo ir saugojimo tvarką. Asociacija pasigedo aiškių, objektyvių ir faktiniais duomenimis pagrįstų Projekto rengėjų argumentų, kodėl jie mano, jog Lietuvos teisės aktų sistemoje yra spragos, kurias reikia taisyti nustatant aptariamą platformos sertifikavimo reikalavimą lošimų organizatoriams, kai iki šiol nebuvo kilusių problemų šioje vietoje bei valstybės tvarkomi registrai, bankų, elektroninių pinigų, mokėjimo įstaigų, draudimo bendrovių, investicinių bei pensijų fondų informacinės sistemos gali veikti be tokio sertifikavimo, vykdydamos tik bendrą teisės aktų reikalavimus.

4.2. Atskirai paminėtinas naujai suformuluotas ALĮ 20⁴ straipsnis „Nuotolinio lošimo įrenginių ir platformos reikalavimai“, dėl kurio Asociacija nori pasisakyti plačiau:

- Šio straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad lošimų organizatorius privalo užtikrinti, kad Priežiūros tarnybai platformoje būtų prieinami dokumentai, susiję ne tik su kliento identifikacija t.y. vardu, pavarde, asmens kodu, bet ir su kliento lėšų ir turto šaltinio nustatymu. Tai suponuoja besąlyginę lošimų organizatoriaus pareigą kiekvieno kliento atveju taikyti jo lėšų (turto), naudojamų lošimų paslaugai pirkti, nustatymo procedūrą. Pažymėtina, kad tokio griežto reikalavimo nenustato dabar galiojantis Lietuvos Respublikos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas. Tokia procedūra pagal įstatymą imperatyviai taikytina tik tam tikrais atvejais taikant klientams sustiprintą tapatybės nustatymo procedūrą (aptariamo įstatymo 14 straipsnio 4, 4¹ ir 5 dalys) ir dispozityviai, jei lošimų bendrovė tokią procedūrą nustatė siekdama valdyti jos identifikuotas pinigų plovimo arba teroristų finansavimo rizikas. Asociacija nori pažymėti, kad net pradėdant dalykinius santykius su kredito ar mokėjimo įstaigomis ir atidarant mokėjimų sąskaitas ne kiekvienas klientas prašomas pateikti dokumentus, įrodančius jo ketinamą sąskaitoje laikyti lėšų kilmę.
- Šio straipsnio taip pat 1 dalyje 2 punktu nurodoma, kad lošimus organizuojančios bendrovės turės Priežiūros tarnybai užtikrinti, kad būtų prieinami lošėjo IP adresai ir prisijungimų prie lošėjo sąskaitos istorija. Asociacija pažymi, kad remiantis lošėjo IP adresu, kuris yra gautas prisijungimo metu, naudojamas duomenų failas padeda nustatyti kliento geografinę vietą. Tačiau vartotojai gali naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, kurios galimai paslepia prie interneto tinklo besijungiančio įrenginio geografinę nuorodą (sąsają) (pvz.: VPN ar kt.), geba paslėpti tikrąją vartotojo buvimo vietą ir nurodyti atsitiktinę arba konkrečiai, pagal asmens poreikį, pasirinktą vietovę. Šiai dienai Lietuvoje nedraudžiama asmenims naudotis VPN ar kt. funkcija, kuri paslepia prie interneto tinklo besijungiančio įrenginio geografinę nuorodą (sąsają). Pažymima, kad šio duomens privalomas rinkimas ir teikimas Priežiūros tarnybai nėra efektyvus ir teisingas, kai pats asmuo savavališkais veiksmais turi teisę pakeisti, o atsekti, kad jis tai padarė, šiai dienai neįmanoma.
- Tos pačios dalies 6 punkte nurodomas reikalavimas, kad platformoje būtų kaupiama ir priežiūros institucijai prieinama informacija „jeigu finansinės operacijos atmetamos, – aprašomasis pranešimas, kodėl operacija nebuvo užbaigta taip, kaip buvo inicijuota“. Asociacija nori pabrėžti, kad šis reikalavimas susijęs su ne ALĮ sferoje esančių finansų rinkos dalyvių (bankų, kredito unijų, elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų) sistemų funkcionalumu ir reikalavimu, kad lošimų organizatoriai gautų iš jų „aprašomuosius pranešimus“, dėl ko nebuvo įvykdytos lošėjų inicijuotos mokėjimo operacijos. Toks reikalavimas ženkliai apsunkina lošimo paslaugų teikėjų galimybes savo klientams siūlyti

galimus atsiskaitymams už paslaugas vykdyti finansų rinkos dalyvius, kadangi ne visi jie gali turėti tokį funkcionalumą, o imperatyvus reikalavimas savo platformoje turėti tokią informaciją reiškia, kad nesant tokio funkcionalumo, lošimų organizatorius negalės savo klientams sudaryti galimybes atsiskaityti už lošimų paslaugas iš savo mokėjimo sąskaitų, atidarytų pas tokius mokėjimo paslaugų tiekėjus. Asociacijai kyla klausimų, ar toks draudimas nereiskia mokėjimo paslaugų tiekėjų ribojimo ir yra suderinamas su Europos Sąjungos teisės aktais, reglamentuojančiais atsiskaitymus negrynaisiais pinigais, tame tarpe ir su Lietuvos Respublikos Mokėjimų įstatymu.

- Tos pačios dalies 7 punkte nustatytas reikalavimas, kad platformoje būtų sudaryta galimybė Priežiūros tarnybai prieiti prie lošėjo lošimų balanso duomenų, detalizuojant, kad balansas yra data, laikas, lošimo rūšis ar lošimo pavadinimas, lažybų įvykis, atliktas statymas, išmokėtas laimėjimas, aktualus lošėjo lošimų sąskaitos likutis. Asociacijos supratimu pats terminas „balansas“, naudojamas finansų ar buhalterijos prasme, reiškia skirtumą tarp pajamų ir išlaidų. Lošimų kontekste tai skirtumas tarp lošėjo pastatytų sumų ir laimėjimų. Dar kitaip galima šią sąvoką suvokti kaip lošėjo lošimo sąskaitos likutį (šiuo atveju apibendrinant lošėjo įneštas pinigų sumas, išleistas lošimų statymams ir laimėtas sumas). Asociacijai nesuprantama, kodėl ir kokių tikslu prie šių duomenų reikia prijungti duomenis apie lošimų rūšį, pavadinimą, lažybų įvykį ir kt. informaciją, kurią pagal aptariamą teisės normą reikėtų kaupiti kaip „lošėjo lošimų balansą“?
- Aptariamo straipsnio 4 dalyje nurodoma: *„Lošimų organizatorius turi užtikrinti, kad Priežiūros tarnyba galėtų iš platformoje esamų duomenų formuoti finansines ataskaitas pagal nustatytą laikotarpį, nuotolinio lošimo rūšį, už dalyvavimą lošime įmokėtas sumas, išmokėtus laimėjimus, veiklos rezultatą (iš sumų, įmokėtų už dalyvavimą lošime, išmokėjus laimėjimus, gaunamas veiklos rezultatas)“*. Šios nuostatos keitimu lošimų organizatoriams nustatomas reikalavimas ne tik kaupiti lošimų duomenis (statomas sumas bei išmokėtus laimėjimus), bet ir apie veiklos rezultatą, ir dar užtikrinti, kad iš šių duomenų Priežiūros tarnyba galėtų formuoti įvairias ataskaitas. Asociacijos nuomone lošimų organizatoriams galima nustatyti tik prievolę kaupiti duomenis ir juos perduoti Priežiūros tarnybai, tačiau šių duomenų apdorojimo pagal Priežiūros tarnybos poreikius galimybės reikalavimas yra perteklinis biurokratinės naštos perkėlimas nuo Priežiūros tarnybos ant lošimų organizatorių. Priežiūros tarnyba turėtų savo lėšomis pasidaryti visus analitinius įrankius surenkamiems iš lošimų organizatorių duomenims administruoti ir apdoroti pagal savo poreikius.

Atitinkamai atsižvelgiant į aukščiau paminėtus argumentus Asociacija nemato nei egzistuojančios teisės spragos, nei būtinumo naujai nuotolinių lošimų platformai bei jos reikalavimams, kai šiai dienai ALĮ ir kiti teisės aktai užtikrina tokį patį duomenų rinkimą, tapatybės tikrinimą ir duomenų prieinamumą. Asociacija prašo nekeisti visų kitų Projekte nurodytų straipsnių, kuriais siūloma atsisakyti dabar galiojančio reikalavimo sertifikuoti nuotolinius lošimo įrenginius ir siūloma įvesti naują „nuotolinių lošimų platformos“ sistemą.

5. Dėl privalomų informacinių pranešimų skelbimo reklamose

Projektu siūloma pakeisti dabar galiojančio 10 straipsnio ⁹² dalies redakciją, išbraukiant žodžius „pateiktas įspėjamas užrašas apie tai, kad dalyvaujant azartiniuose lošimuose gali atsirasti priklausomybė nuo azartinių lošimų ar patologinis potraukis lošti“ ir vietoj jų įrašant nuorodą į kitą, naujai siūlomą ALĮ nuostatą:

„⁹². Skelbiant šio straipsnio 9 dalyje nurodytą reklamą turi būti pateikti šio įstatymo 10⁴ straipsnio 2 punkte nurodyti informaciniai pranešimai. Informacinių pranešimų turinį ir jų pateikimo reklamoje taisykles nustato Priežiūros tarnyba.“

Pažymėtina, kad naujai siūlomame ALĮ 10⁴ straipsnio 2 punkte siūloma nustatyti kur kas platesnius, turinį apimančius, informacinius pranešimus, t.y. ne tik apie tai, kad dalyvaujant lošimuose gali atsirasti priklausomybė nuo lošimų ar patologinis potraukis lošti, bet ir apie probleminį lošimą, nurodant būdus ir galimybes gauti pagalbą dėl probleminio lošimo, taip pat galimybę pateikti prašymą Apribojusių savo galimybę lošti asmenų registruoti. Įvertinus tai, kad pagal dabar galiojantį ALĮ galima reklamuoti tik bendrovių pavadinimus, prekės ženklus bei organizuojamų lošimų rūšis ir jų organizavimo adresus, Asociacija mano, jog naujieji informaciniai pranešimai sudarys ženkliai didesnę turinio dalį, nei pats reklamos turinys.

Asociacija pažymi, kad jau šiuo metu yra akivaizdus šalies gyventojų nepasitenkinimas dėl lošimų reklamos, kurio pagrindinė priežastis yra įstatymo nustatytas šios reklamos turinio ribotumas, dėl ko reklama yra įkyri, nuobodi, erzinti auditorijas. Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime yra įregistruoti net keli siūlymai, susiję su azartinių lošimų reklama, dalis šių siūlymų grindžiami lošimų reklamos įkyrumo ir nuobodumo argumentais. Asociacijos vertinimu, siūlymas išplėsti informacinių pranešimų turinį turės ne teigiamą reklamos turinį gaunančių asmenų informavimo efektą, o tik prisidės prie nepasitenkinančių reklama skaičiaus didėjimo.

Asociacijos vertinimu, siekiant atliepti į visuomenės išsakomus priekaištus lošimų reklamos turinio vienodumui ir įkyrumui, derėtų svarstyti galimybę leisti lošimų organizatoriams reklamuoti mažiausiai azartišką lošimų rūšį – lažybas dėl sporto varžybų, uždraudžiant reklamose nurodyti kitas jų organizuojamas lošimų rūšis. Toks reklamos modelis yra taikomas kitose šalyse, pvz. Didžiojoje Britanijoje, Švedijoje, Estijoje ir kt., į kurias dažnu atveju mėgsta lygiuotis pasiūlymus dėl azartinių lošimų reglamentavimo teikiantys Seimo nariai, Finansų ministerija ir pati LPT.

6. Dėl atsakingo lošimo organizavimo nuostatų

Asociacija teigiamai vertina Projekto rengėjų pastangas suformuluoti ir apibrėžti atsakingo lošimo institutą. Be jokios abejonės visuomenė ir ypač lošimų paslaugos vartotojai turi būti tinkamai informuojami apie lošimų keliamas grėsmes atsirasti nekontroliuojamam potraukiui lošti ir kitus su tuo susijusius dalykus. Taip pat Asociacija pritaria, kad turi būti nustatoma daugiau priemonių kaip patiemis lošėjams ir bendrovėms savo iniciatyva valdyti dalyvavimą lošimuose, išlaikant sveiką, pramogai būdingą laiko ir skiriamų pinigų lygį. Svarbu nepamiršti, kad visos priemonės būtų tinkamos ir proporcingos siekiamam tikslui. Asociacija yra įsitikinusi, kad tokiam klausimui turi būti pasirengta kruopščiai ir išsamiai, turint aiškia viziją ko siekiama, kokiomis priemonėmis bus siekiami tikslai ir kaip bus vertinami proceso rezultatai. Šiai dienai Asociacijai kyla daug klausimų dėl to, ką Projekto rengėjai laiko „atsakingu lošimu“ (pvz. ar lošimo paslaugų vartotojų aiškų suvokimą apie lošimų paslaugą ir galimas jos grėsmes, ar galimybę lošėjams nustatyti naudojimosi paslaugomis limitus suteikimą, ar priverstinį klientų elgesio modifikavimą ir ribojimų taikymą ar kt.) ir pastabų dėl Projekto rengėjų pasiūlyto įstatymo teksto:

- Siūlomo naujo 10⁴ straipsnio 3 punktas formuluojamas taip, kad lošimo organizatorius turi taikyti šias priemones: „*lošimų sumos ir laiko ribojimą. Lošimų organizatorius privalo užtikrinti, kad galimybė dalyvauti lošime asmeniui suteikiama tik po to, kai: [...]*“ tokia formulotė suprantama taip, kad lošimų organizatorius gali suteikti galimybę asmenims dalyvauti lošimuose tik po to, kai šie nusistato lošimo sumų ir laiko limitus. Jei tokia galimybė įmanoma organizuojant nuotolinius lošimus, Asociacijai kyla klausimas kaip tai galima įgyvendinti „antžeminiuose“ lošimuose, t.y. lošimuose fizinėse jų organizavimo vietose: lošimų namuose, automatų salonuose, lažybų punktuose? Be to nėra aišku, ar pakanka, kad klientas nustatytų sau dalyvavimo lošimuose pirmą kartą prisijungęs ir susikūręs nuotolinių lošimų paskyrą ar tokius limitus jis turės nustatyti kiekvieną kartą jungdamasis prie savo paskyros.
- Aptariamo straipsnio 5 punktas formuluojamas taip, kad lošimo organizatorius turi taikyti šias priemones: „*stebėseną. Lošimo namuose (kazino), automatų, bingo salonuose, lažybų ir totalizatoriaus punktuose turi būti atsakingas už probleminio lošimo nustatymą asmuo.*“

Lošimų organizavimo vietose privalo būti pildomas nustatyto probleminio lošimo registracijos žurnalas, kurio formą, pildymo ir saugojimo tvarką nustato Priežiūros tarnyba.“ Šis reikalavimas apima du dalykus: a) atsakingo už probleminių lošimų asmens paskyrimą ir b) nustatyto probleminio lošimo registracijos žurnalo pildymą. Aptariamas Projektas siūlo įvesti naują sąvoką: *Probleminis lošimas – nekontroliuojamas potraukis lošti, dėl kurio asmuo atsisako socialinių, materialinių, darbo, šeimos vertybių ir įsipareigojimų.* Asociacija supranta, kad Projekto rengėjai siekia, kad kiekviename būtų specialistas, gebantis nustatyti, ar lankytojas jau turi nekontroliuojamą potraukį lošti, dėl kurio jis atsisakė socialinių, materialinių, darbo, šeimos vertybių ir įsipareigojimų. Nėra aišku, ar tokiu asmeniu gali būti paskirtas lažybų tarpininkas ar automatų salono darbuotojas (paprastai lažybų punktuose ir automatų salonuose dirba vienas bendrovės darbuotojas), ar turi būti paskirtas atskiras dedikuotas šiai funkcijai darbuotojas. Taip pat neaišku, kur gauti reikiamą kvalifikaciją ir gebėjimus atpažinti ar asmuo jau lošia nekontroliuojamai ir atsisakė visų probleminio lošimo sąvokos turinyje išvardintų vertybių bei įsipareigojimų. Didelių klausimų Asociacijai kyla ir galvojant kokio turinio informacija turės būti pildoma naujame žurnale: ar informacija kokių vertybių ir kada atsisakė lošimų vietoje apsilankęs klientas, ar objektyvūs duomenys rodantys, kad klientas lošia nekontroliuojamai, ar tik kliento, kuriam atsakingas darbuotojas nustatė probleminio lošimo sutrikimą, asmens tapatybės duomenys.

- Aptariamo straipsnio 6 punktą formuluojamas taip, kad lošimo organizatorius turi taikyti šias priemones: *„lošimo rizikos vertinimą. Lošimų organizatorius, įvertinęs lošėjo lošimą pagal šio straipsnio 3 ir 5 punktuose numatytas priemones ir, vadovaudamasis probleminio lošimo rizikos vertinimo reikalavimais, nustatęs, kad lošėjo lošimas atitinka aukščiausią probleminio lošimo rizikos vertinimo laipsnį, privalo nedelsiant informuoti lošėją apie jo probleminį lošimą, būdus ir galimybes gauti pagalbą dėl probleminio lošimo, galimybes apriboti savo lošimą šio įstatymo 10 straipsnio 20 dalyje nustatyta tvarka ir stabdyti lošėjo lošimą 48 valandoms – neįleisti lošėjo į lošimų organizatoriui priklausančias lošimų organizavimo vietas ir neleisti prisijungti prie lošėjo lošimų sąskaitos*“.
- Asociacija norėtų pažymėti, kad šiame punkte pateikiamos nuorodos į naujas ALĮ nuostatas susijusias su tuo, kad nuotolinių lošimų klientas turi nusistatyti dalyvavimo lošimuose laiko ir pinigų limitus, tačiau fizinių lošimų vietų lankytojas tokių limitų neprivalės nusistatyti (naujas ALĮ 10⁴ straipsnio 3 punktą) ir tai, kad lošimų organizatorius turi paskirti probleminio lošimo nustatymo specialistą, kuris fizinėse lošimų vietose tvarkys atitinkamą žurnalą. Todėl asociacijai nėra suprantama, kaip iš šių dviejų reikalavimų įgyvendinimo galima nustatyti, kad lošėjas atitinka „aukščiausią probleminio lošimo rizikos vertinimo laipsnį“ ar jo dar neatitinka. Taip pat aptariamoje normoje yra reikalavimas vadovautis probleminio lošimo rizikos vertinimo reikalavimais, kas Asociacijos vertinimu suponuoja nuorodą į specialų teisės aktą – probleminio lošimo vertinimo reikalavimus, tačiau Projekte daugiau šis teisės aktas neminimas ir neaišku, kas yra atsakingas už jo parengimą. Pažymėtina, kad jo pagrindu atliktu vertinimu bus ribojama lošėjo teisė gauti lošimų paslaugą, todėl Asociacijos nuomone labai svarbus visiškas siūlomų teisinių normų aiškumas ir preciziškumas.
- Ir galiausiai aptariamo straipsnio 7 punktą, kuris suformuluotas taip, kad lošimo organizatorius turi taikyti šias priemones: *„kvalifikaciją. Lošėjus aptarnaujantiems asmenims ne rečiau kaip kartą per metus turi būti organizuojami kvalifikacijos tobulinimo renginiai*“.
- Asociacijai nėra aišku, apie kokią kvalifikaciją ir kvalifikacijos tobulinimą kalbama šioje normoje: bendrą lošimus aptarnaujančio personalo kvalifikaciją ar kvalifikaciją atsakingo žaidimo klausimu? Jei tai yra antrasis variantas, tuomet Asociacija mano jog lošimų organizatoriai susidurs su sunkumais įgyvendinant šį naują įstatyminių reikalavimą, kadangi Asociacijos duomenimis šiuo metu nėra jokių kvalifikacijos

tobulinimo atsakingo lošimo tema renginių ir nėra aišku kas juos galėtų organizuoti bei kokie reikalavimai keliami tokiems renginiams.

7. Dėl naujų įstatymo nuostatų įsigaliojimo terminų

Asociacija ypatingą dėmesį atkreipia į Projekte siūlomus naujų nuostatų įsigaliojimo terminą – 2025 metų vasario 1 d. Tuo pačiu visus dokumentus, reikalingus norint lošimų organizatoriams toliau organizuoti nuotolinius lošimus (susijusius su naujai įvedamu „nuotolinių lošimų platformos“ institutu) bus privalu pateikti dar anksčiau – iki 2025 m. sausio 15 d. Pažymėtina, kad visus poįstatyminius teisės aktus, kuriuose ir bus detalizuojami visi reikalavimai „nuotolinių lošimų platformai“ bei kiti reikalavimai ir sąlygos, nurodoma lošimus reguliuojančiai institucijai pateikti iki 2024 m. spalio 31 d. Tokiu būdu lošimų organizatoriai turės vos du su puse mėnesio pasiruošti ir persitvarkyti veiklą pagal naujus reikalavimus (vertėtų paminėti, kad į šį laikotarpį patenka ir didžiosios metų šventės – Kalėdos ir Naujieji Metai, t.y. laikotarpis kurio metu paprastai nedirba užsienio šalių, švenčiančių šias šventes, bendrovės, o tai dauguma IT paslaugas ir sertifikavimo paslaugas Lietuvos lošimų verslui teikiančios bendrovės). Aptariamų įstatymo pakeitimų priėmimo procesas tikrai užtruks dėl to, kad šiuo metu projektas yra tik pradinėje stadijoje, kai renkamos suinteresuotų šalių ir institucijų pastabos parengtam pirmam projekto variantui, kuris dar turi sulaukti Vyriausybės pritarimo, tuomet turi praeiti pateikimo, svarstymo bei priėmimo stadijas Seime ir dar būti notifikuotas Europos Komisijoje (notifikavimas papildomai užtrunka ne mažiau kaip 3 mėnesius). Tad dėl objektyvių priežasčių optimistiškiausiomis prognozėmis priimtų ALĮ pakeitimų galima sulaukti tik šių metų rudenį (rugsėjo-spalio mėnesiais).

Asociacija ragina įvertinti, kad įstatymo pakeitimas reiškia nuotolinių lošimų organizavimo pertvarkymą iš esmės: pradedant naujų IT sistemų sprendimų sukūrimu ir įgyvendinimu bei baigiant jų sertifikavimu. Tokių procesų normaliam atlikimui reikia skirti mažiausiai metų terminą. Tad jei Lošimų priežiūros tarnyba iš tiesų visas pakeitimus įgyvendinančias tvarkas priims iki 2024 m. spalio 31 d., tai naujos ALĮ nuostatos tokiu atveju turėtų įsigalioti ne anksčiau kaip po 2025 m. lapkričio 1 d., o patogesnio suvokimo ir komunikacijos prasme – nuo 2026 m. sausio 1 d. Asociacija siūlo ir kitą variantą, nustatantį normalų pereinamojo laikotarpio procesą: nustatyti, kad bendrovėms, teikusioms lošimų paslaugą iki naujų ALĮ nuostatų įgyvendinimo, nustatomas pereinamasis 12 mėnesių laikotarpis, per kurį jos turi pertvarkyti savo veiklą norėdamos tęsti nuotolinių ir kitų lošimų organizavimą. O naujai licencijas gaunančioms bendrovėms šie reikalavimai įsigaliojant nedelsiant. Tik tokiu atveju galima nustatyti, kad ALĮ pakeitimai įsigaliojant nuo 2025 m. vasario 1 d. (o veiklą jau vykdančios bendrovės savo prisitaikymo prie naujų reikalavimų procesus turėtų baigti iki 2026 m. sausio 1 d.)

Apibendrinant, Asociacija nori pažymėti:

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymu, teisėkūroje be kita ko privaloma vadovautis šiais principais: **tikslingumo**, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis; **proporciningumo**, reiškiančiu, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią našta, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Asociacijos nuomone, dauguma **Projekto siūlomų nuostatų**, kuriomis siekiama pakeisti šiuo metu galiojančią tvarką, dėl aukščiau nurodytų argumentų **abiejų minėtų principų neatitinka**.

1. Asociacijos vertinimu pakanka numatyti, kad ALĮ tikslas yra nustatyti azartinių lošimų ir žaidimų žaidimo automatais organizavimo sąlygas ir tvarką Lietuvos Respublikoje,

kadangi Lietuvoje yra teisėtai organizuojami azartiniai lošimai, kuriuose asmenys dalyvauja saikingai ir pramogos tikslais.

2. Lošimų patrauklumo ir prieinamumo mažinimo principai neturėtų būti numatyti ALĮ, Asociacija siūlo įtvirtinti **atsakingų lošimų principą** (būtinybė vykdyti probleminių lošimų prevenciją ir įgyvendinti atsakingų lošimų organizavimo priemonės) ir **nelegalių lošimų užkardymo principą** (veiksmų visuma, kad Lietuvoje lošimai nebūtų organizuojami nelegaliai ir, kad lošimais nebūtų naudojamosi neteisėtais tikslais).
3. LPT yra viešojo administravimo institucija, vykdanči priežiūros funkcijas, o šios institucijos Lietuvoje negali pačios formuoti valstybės politikos jų pačių prižiūrimose srityse, nes tai prieštarauja konstituciniam valdžių atskyrimo principui.
4. Asociacijos vertinimu nėra jokio pagrindo didinti ALĮ nustatytas baudas lošimų organizatoriams, o toks didinimas akivaizdžiai būtų neteisėtas, nepagrįstas ir neproporcingas.
5. Nauja nuotolinių lošimų platforma, apibrėžta Projektu, teisiškai neįgyvendina naujų teisių, pareigų ir / ar duomenų rinkimo, o tai yra tik nauja perteklinė administracinė našta (kelsianti didelius laiko, pastangų ir finansų kaštus, siekiant atitikti formaliems reikalavimams) lošimus organizuojančioms bendrovėms.
6. Asociacijos vertinimu, siūlymas išplėsti privalomų informacinių pranešimų turinį skelbimo reklamose turės ne teigiamą reklamos turinį gaunančių asmenų informavimo efektą, o tik prisidės prie nepasitenkinančių įkyria reklama skaičiaus didėjimo.
7. Asociacija pritaria, kad turi būti įstatyme apibrėžtos priemonės kaip patiems lošėjams ir bendrovėms savo iniciatyva valdyti dalyvavimą lošimuose, išlaikant sveiką, pramogai būdingą laiko ir skiriamų pinigų lygį, tačiau šios nuostatos turi būti ypač aiškiai ir proporcingai apibrėžtos, ko šiai dienai projekte trūksta.
8. Asociacija pažymi būtinumą įvertinti, kad įstatymo pakeitimas reiškia nuotolinių lošimų organizavimo pertvarkymą iš esmės: pradėdant naujų IT sistemų sprendimų sukūrimu ir įgyvendinimu bei baigiant jų sertifikavimu, o tokių procesų normaliam atlikimui numatytas terminas yra objektyviai per trumpas.

Apibendrinama išsakytas pastabas Asociacija siūlo Projekto iniciatoriams atlikti Vyriausybei siūlomo sprendimo projekto poveikio vertinimą, kaip numatyta 2003-02-26 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr.276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, ypatingai akcentuojant šiuos vertinimo aspektus (numatytus vertinimo metodikos 9 punkte): poveikį atitinkamai sričiai, poveikį ekonomikai ir poveikį valstybės finansams. Atlikus išsamų siūlomų pakeitimų poveikio vertinimą galima bus įvertinti parengto Projekto kokybę ir tai, ar išskirti tikslai bus pasiekti optimaliausiomis priemonėmis. Taip pat Asociacija siūlo organizuoti platesnę diskusiją dėl jos iškeltų pastabų, įtraukiant visas suinteresuotas puses: lošimų organizatorius, LPT, ir kt.

Tikimės, jog išsakyti argumentai bus deramai įvertinti ir aptariamasis siūlymas bus pataisytas atsisakant nereikalingų ar neįmanomų įvykdyti reikalavimų.

Atsakingo lošimų verslo asociacijos vadovas

Mindaugas Ardišauskas

el. paštas: vadovas@alvasociacija.lt